

CIO Agenda 2020+ kirja
ja
verkkomateriaali

CIO-ilta

12.11.2020

Päivi Hokkanen

Miksi CIO Agenda 2020+ ?

ILFin strategiakeskustelun keskeisimpiä havaintoja:

- Liiketoiminnan digitalisaatio on kokonaisuudessaan edennyt Suomessa selvästi tarvetta hitaammin. Suomalaiset organisaatiot ovat muiden EU:n/eurooppalaisten organisaatioiden tavoin jääneet jälkeen pohjoisamerikkalaisista ja aasialaisista organisaatioista. Ei ole syntynyt yhtään Alphabetin tai Alibaban kaltaista toimijaa.
- CIO:illa on keskeinen rooli niin nykyisen liiketoiminnan digitalisoinnissa kuin uuden liiketoiminnan luonnissa. Vaikka CIO:jen organisatorinen asema ja roolin yhteiskunnallinen merkittävyys ovat nousseet viime vuosina, lisää ymmärrystä tarvitaan. CIO Agenda 2020+:n tarkoituksena on nostaa esiin ajankohtaisia CIO:n työkentässä olevia asioita, jotka ovat ajureita myös suomalaisten organisaatioiden menestykselle EU:n ja globaalin talouden luomassa ympäristössä.
- COVID-19 jälkeisessä, vasta muotoutumassa olevassa uusnormaalissa tilassa yllä kuvattujen näkökohtien merkitys on kasvaa samalla, kun useat organisaatiot ja henkilöt ovat ottaneet isoja digiloikkia enemmän ja vähemmän pakon edessä. Parhaiten ovat pärjänneet ne, jotka olivat edenneet pitkälle liiketoimintansa digitalisoinnissa jo ennen COVID-19 pandemiaa. Marraskuun 5. päättyneen IT- ja digitalisointi 2020 barometritutkimuksen lähes 300 vastauksen analyysi lähikuukausina lisää ymmärrystä COVID-19 vaikutuksista.

Kirja-projekti

Mitä tehty tähän mennessä:

- Kirjaprojekti sai alkusysäyksensä vuosi sitten 14.11.2019 ILFin CIO-illasta, jossa käsiteltiin CIO Agendaa.
- Osallistujat valitsivat ja työstivät illan aikana aiheita, jotka heidän mielestään kuuluvat CIO:n 10 tärkeimmän ajankohtaisen aiheen joukkoon, joita CIO:n tulee edistää.
- Koska ILFin hallitus koki illan teeman tärkeäksi työstää eteenpäin, sovittiin, että kirjoitetaan CIO:n tärkeimmistä asioista kirja otsikolla CIO Agenda 2020+.
- Keväällä 2020 pyysimme 252:ta tietohallintojohtajaa ja vastaavassa asemassa toimivaa osallistumaan kaksivaiheiseen Delphi-tutkimukseen, joiden avulla tunnistettiin ja priorisoitiin 32 juuri tällä hetkellä tärkeintä tietohallintojohtajan pöydällä olevaa asiaa.
- Tutkimukseen vastasi 89 tietohallintojohtajaa (35,3%), mitä voidaan pitää hyvänä osallistumisasteena, etenkin kun tutkimus ajoittui Covid-19-pandemian alkuvaiheeseen.
- Yrityksissä ja julkishallinnossa työskentelevien CIO:jen ja muiden vertailtujen ryhmien (50 suurinta yritystä – 51-200 suurimmat yritykset, valtion rahoittamat – kuntien rahoittamat organisaatiot) väliset erot olivat pieniä.

Kirja-projekti

Mitä tehty tähän mennessä:

- 6/2020 järjestimme ensimmäisen täysin etänä vedetyn kirjatyöpajan, joka onnistui yli odotusten. Sama toistui 9/2020 järjestetyssä kirjatyöpajassa.
- Syksyllä työpajoja on jatkettu siten, että joka viikko on pidetty työpaja, jossa työstetään kolmea ennalta valittua aihekorttia vastaavalla metodilla. Nämä työpajat ajoittuvat ajalle 15.9. – 3.12. Kutsu työpajoihin on lähetetty samalle joukolle kuin kevään Delphi-tutkimuskin.
- Lokakuussa julkaistiin työpajaan osallistujille mahdollisuus osallistua myös itse kirjan kirjoittamiseen. Kukin osallistuja voi varata mieleisensä vielä vapaan otsikon, josta haluaa kirjoittaa. Voi myös ilmoittautua kommentoijaksi aiheelle, jos ei halua ottaa vastuuta varsinaisesta kirjan luvusta. Kullekin aiheelle on siis yksi pääkirjoittaja ja kaksi kommentoijaa.
- Tällä hetkellä (11.11.) aiheista on varattu seitsemän.
- Ensimmäinen yhdestä kortista kirjoitettu kirjan luku julkaistiin 22.10.2020 ja on luettavissa samaisesta Google Driven kansiossa. Tämä teksti toimii myös mallina sille, minkätyyppistä sisältöä tavoitellaan. Formaatti vielä stilisoidaan myöhemmin.

Joukkoistetut työpajat

- Työpajoissa työstetään Google Drivella olevan CIO agenda 2020 –kansiossa olevia työpajakortteja.
- Työpajoista on ilmoitettu mailitse kaikille Delphi-tutkimukseen osallistuneille ja kullakin viestin saaneella on mahdollisuus ilmoittautua syksyn työpajoihin.
- Jokaisesta työpajasta lähetetään ilmoittautuneille kalenterikutsu, jossa on mukana Zoom-yhteyslinkki.
- Kaikki osallistujat ovat samassa videokokouksessa, näkevät toisensa ja voivat keskustella aiheista.
- Kullakin osallistujalla on pääsy työpajakortteihin, joita voi työstää kirjoittamalla omia käsityksiään kustakin kortin aiheesta.
- Ainoa sääntö on, että mitään jo kirjoitettua (toisen kirjoittamaa) ei saa muuttaa tai poistaa.
- Työpajan aikana osallistuja samaan aikaan näkee, mitä muut kirjoittavat ja pystyy myös itse kirjoittamaan, kommentoimaan ja keskustelemaan asiasta.

Joukkoistetut työpajat

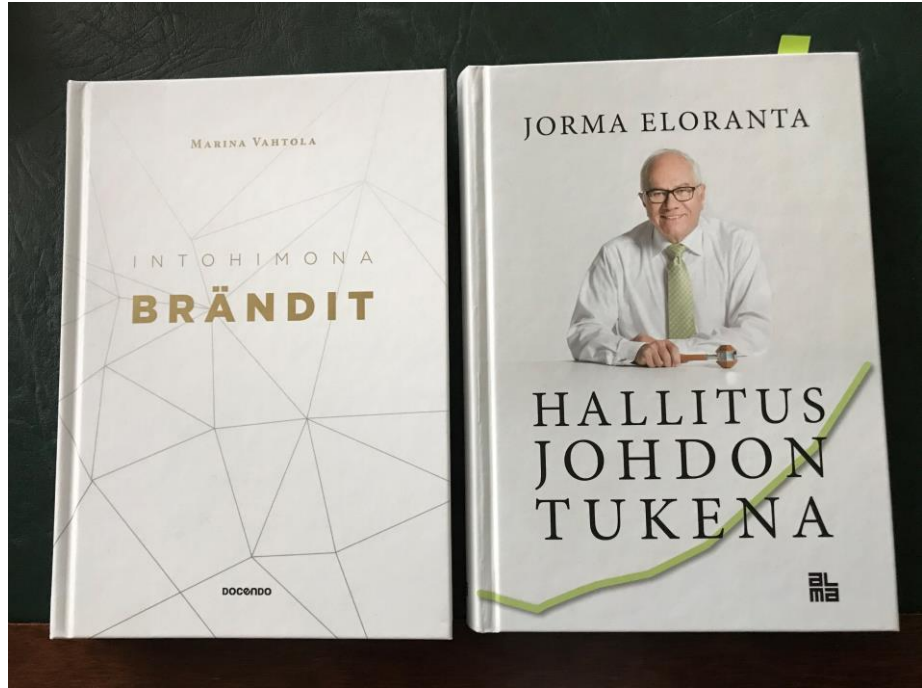
- Jo työpajoissa käydyt keskustelut itsessään on todettu mielenkiintoisiksi osallistuneiden toimesta, koska työpaja luo tilaisuuden vaihtaa mielipiteitä ja näkemyksiä ilman organisatorisia tai muita paineita.
- Jokaisen keskustelijan näkemys on yhtä arvokas, ja olemme painottaneet toistuvasti sitä, ettei ole olemassa oikeaa ja väärää, vaan on eri lähtökohdista kokemuksien kautta syntyneitä erilaisia, myös täysin ristikkäisiäkin näkemyksiä. Tällä pyrimme tuomaan näkyväksi IT:n johtamisen haasteita eri näkökulmista.
- Jo nyt kokemuksemme on, että joukkoistamalla kirjoittamisen ja ajatusten vaihdon, kykenemme tuomaan esille aiheiden moniulotteisia näkökulmia paremmin kuin kukaan kirjoittaja kykenisi yksinään.
- Työpajoihin on tähän mennessä osallistunut lähes 80 eri henkilöä.

Aihekorttimalli

CIO Agenda 2020+ topic card								
Title	Digitaalinen liiketoiminta kilpailuetuna							
Description	Yritys luo uuden liiketoiminta-alueen digitaalisena palveluna, tai muuttaa olemassa olevan prosessin ja sen koko toimintalogiikan uudeksi digitaaliseksi palveluksi. Valtionhallinnossa kilpailuetu pitää ajatella eri tavalla. Lähinnä ajattelisin esim. sisäisten ja ulkoisten asiakkaiden saamien tai käyttämien palvelujen kattavuutta, helppokäyttöisyyttä ja laatua. Tässä palveluiden kattavuus tarkoittaa sekä palvelun tarjontaa digitaalisena niin, ettei ole pakko hoitaa asiaa miltään osin käymällä "konttorilla" (esim. KEELAn toimisto) ja toisaalta niin, että palvelu on saatavilla valtakunnallisesti kaikille henkilöryhmille (palvelun kieli, puheentunnistus, ym.)							
Rationale	Liiketoiminnan kasvu ja kannattavuus. Oman toiminnan tehokkuus. Ulkoisten asiakkaiden tyytyväisyys. Erityisesti valtionhallinnossa tekemisen vaikuttavuus makrotasolla.							
Objectives	Uusi toimintamalli tai innovaatio, liiketoiminnan kehittäminen myös uusille toiminta-alueille, mihin kilpailijat eivät yllä. Saumaton asiakaskokemus ja pitkäaikainen vaikuttavuus. Digitaalisuus mahdollistamassa asiakas/työntekijäkokemusta, toiminnan tehokkuutta ja strategian toimeenpanoa ja profiloitumista – digitaalisuus läpileikkaavana mahdollistajana							
Context priority	Perusedellytys nykyaikaiselle toiminnalle myös valtionhallinnossa.							
Phases / Goals / Tasks	<ol style="list-style-type: none"> 1. Digitalisaation merkityksen ymmärtäminen, hyväksyminen ja tukeminen ylimmässä johdossa 2. Proaktiivinen uusi ajattelu osana strategiatyötä, miten mahdollistetaan jotain, mitä ei aiemmin ole ajateltu eikä tehty 3. Palvelujen muotoilu ja kuvaaminen asiakkaan palvelupolusta 4. Omien prosessien yhdistäminen asiakkaan palvelupolkuun 5. Digitaalisten osien tunnistaminen palveluissa (jos eivät kokonaan digitaalisia) 6. Mittarit palveluille jo suunnitteluvaiheessa ja seuranta käytössä valmistumisen jälkeen riittävän pitkään, jotta vaikuttavuus voidaan todeta 							
Competences needed from CIO	<ol style="list-style-type: none"> 1. (Liike)toiminnan ymmärrys 2. Proaktiivinen uuden ajattelukyky, joka mahdollistaa erilaisten, ei-ilmeisten toimintamallien ja innovaatioiden syntymisen 3. Muutoskyky eli resilienssi, joka koostuu seitsemästä yksilön kyvykkyydestä: positiivinen minäkuva ja positiivinen maailmankuva, keskittynyt, joustava mieli ja joustava sosiaalinen kyvykkyys, organisoitunut ja proaktiivinen. (M. Fischer, Projekti-toiminta-lehti 2/2015) 4. Asioiden "myynti" (liike)toiminnalle 5. Digitalisaation soveltamisen mahdollisuudet 6. Tietoturvan ja -suojan ymmärtäminen, "security first", jo suunnitteluvaiheessa 							
Obstacles / Risks	Tyypillisesti tarkastellaan omien prosessien kehittämistä, kun pitäisi katsoa asiakkaan näkökulmasta. Palvelujen suunnittelussa lähtökohdan tulisi olla digitaalisuus. Liian helposti ajatellaan digitaalisia palveluja erillisinä - "IT tuottaa tähän sitten sen järjestelmän". (Liike)toiminta ei sisäistä digitaalisuuden merkitystä vaan ajattelee sitä pelkästään IT:n tehtäväksi. IT-organisaatiossa ei ole kyvykkyyttä nähdä liiketoiminnallista lisäarvoa teknologiaratkaisuille tai ei ymmärretä riittävästi liiketoimintaa.							
Classifications asteikko 1-7, hajonta suluissa 1. arvo pystyakseli 2. arvo vaakakseli	Impact and Value			Change volatility and direction			Leavitt emphasis	
	Revolution		5,3 (2) 5,8 (2)	Outbound		5,4 (2) 4,3 (3)	Strategy	40%
	Evolution			Inbound			Process	10%
		Costs	Value		Slow	Fast	People	20%
							Technology	30%

Minkälaisista kirjaa tavoitellaan

- Kirja on suunnattu suomalaiselle liikkeenjohdolle (yritykset) ja julkishallinnon organisaatioiden johdolle.
- Kirja on tarkoitus
 - kirjoittaa suomeksi
 - julkaista e-kirjana ja
 - painaa myös paperille, jos löydetään kustantaja.

Esimerkkeinä ajattelusta painoasusta ovat Elorannan kirja hallitustyöskentelystä ja Vahtolan kirja brändeistä.

Sisällysluettelo

OSA I: Strategia, liiketoimintamalli ja hyvä hallintotapa

1.1 Strategia

Liiketoiminta-arvon ymmärtäminen, tuottaminen ja todentaminen
Digitalisointi liiketoimintastrategian osana
Digitaalinen liiketoiminta kilpailuetuna
IT:n soveltaminen innovaatioihin ja uuteen liiketoimintaan
Liiketoiminnan transformaatioiden toteuttaminen
IT:n soveltaminen äkillisissä liiketoiminnan muutoksissa (disruptiot)

1.2 Liiketoiminnan ja IT:n yhteensovittaminen

Liiketoiminnan ja IT:n yhteen linjaaminen ja integrointi
Liiketoiminnassa käytettävä IT (business IT + OT)
Kokonaisuuden hallinta (liiketoiminta- ja IT-arkkitehtuurit)
Liiketoiminnan kieltä puhuva tietohallinto-organisaatio

1.3 Hyvä hallintotapa

IT:n hallinnan ja ohjauksen toteuttaminen (IT governance)
Lakien ja normien noudattaminen (compliance)
IT-hankintojen ja IT-juridiikan hallinta
Kustannustehokas IT:n soveltaminen ja käyttö
Toiminnan jatkuvuuden turvaaminen (IT, business IT, OT, tiedot)
Tietoturvan ja yksityisyyden suojan toteuttaminen

OSA II: Tämä ihmisten johtaminen

2.1 Tietohallintojohtajan rooli

Tietohallintojohtajan kuuluminen ylimpään johtoon
Tietohallintojohtajan osallistuminen ylimmän johdon työhön
Luottamuksen ja yhteistyön toteuttaminen
Ylimmän johdon tukeminen

2.2. Johtaminen

Transformaation (liiketoimintamuutokset) mahdollistava johtamiskulttuuri
IT:n ja liiketoiminnan johtamistaitojen kehittäminen IT-organisaatiossa
Osaamisen ja resurssoinnin turvaaminen
Muutoksen johtaminen
IT-palveluiden johtaminen
IT-henkilöstön johtaminen
IT-asioiden viestintä ja vaikuttaminen

OSA III: Teknologia

3.1. Teknologialla liiketoiminta-arvoa

Liiketoiminta-arvon tuottaminen IT-palveluilla käyttäjryhmille
Uuden teknologian käyttöönotto ja soveltaminen kilpailuetuna
Data-analytiikan soveltaminen kilpailuetuna

OSA IV: Prosessit ja tehtävät

4.1. Kokonaisvaltainen prosessikehittäminen (yksiköt, teknologiat, elinkaari, projektit)

4.2. Liiketoiminnassa käytettävä digitaalinen tieto

Verkkomateriaalit

- Kaikki kirjaan liittyvä materiaali löytyy Google Drivelta. Hakemisto CIO Agenda 2020 https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1nRyH4f2CgwHx0zslDDvQJaEfAHEIacm_u
josta löytyy kirjatyöpajojen ajankohdat, aiheet ja vetäjät (kirja-työpajat.xlsx)
sekä varauslista aiheista halukkaille kirjoittajille (kortit_ja_kirjoittajat.xlsx)
- Tämän lisäksi CIO Agenda 2020 hakemisto sisältää hakemiston “työpajakortit”, jossa on 32 työstettävää aihekorttia
https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1Ekg0y1SeZFB4EG25W_eKkKeuoVeYAOg3
sekä
- hakemiston “kirjan_tekstit”, jossa on tähän mennessä valmistuneet tekstit, ml. sisällysluettelo ja johdantoluku
https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1gb5Y47FiIY-nDAC7NihDXJkx_8KtkOZq

Vielä ehtii hyvin mukaan

- Jos haluat tulla mukaan kirjabprojektiin, voit osallistua työpajoihin ja/tai ilmoittautua kirjoittajaksi kirjan lukuihin.
- Mukaan pääset, kun lähetät yhteystietosi allekirjoittaneelle (paivi.hokkanen@itprofs.fi), ILFin puheenjohtajalle (tomi.dahlberg@utu.fi) tai ILFin varapuheenjohtajalle (pauli.wihuri@kpmg.fi).
- Yhteystietoina tarvitaan seuraavat:
 - Google-sähköpostiosoitteesi
 - Puhelinnumerosi
 - Organisaatio, jossa toimit

Kiitos!